

تبیین امنیتی شهرک‌سازی در کرانه باختری با رویکرد تله فضایی (۲۰۲۰-۲۰۰۰)

ناصر رجب‌نژاد- دانشجوی دکتری گروه جغرافیا، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکز، تهران، ایران.
دکتر محمد اخباری* - دانشیار گروه جغرافیا، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکز، تهران، ایران.
دکتر علی بیژنی- استادیار گروه جغرافیا، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکز، تهران، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۳/۱۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۹/۲۴

DOR:20.1001.1.17354331.1400.17.63.2.7

چکیده

با تاسیس رژیم اسرائیل و مهاجرت جمعیت شهرک‌نشین با گرایش‌های فکری، سیاسی، قومی، نژادی و ... از کشورهای مختلف جهان، شهرک‌سازی در مناطق اشغالی کرانه باختری فلسطین شکل گرفت. شهرک‌نشینان با کارکرد مادی و معنوی حضور موثری در ساختار قدرت اسرائیل کسب کرده و وزن ژئوپلیتیکی خود را ارتقاء بخشیده‌اند و به عنوان بازیگر اصلی در عرصه داخلی و بین‌المللی اسرائیل نقش ایفا می‌نمایند، رژیم اسرائیل به شهرک‌نشینان امکانات مالی، رفاهی، تسهیلات ویژه همراه با آزادی عمل فراقانونی عطا نموده است. شهرک‌نشینان به مرور کارکردها و مطالباتی داشتند که تحقق آنها تاثیر منفی بر امنیت یهودیان ساکن در داخل اسرائیل داشته است. بطوری‌که یهودیان داخل اسرائیل هزینه شهرک‌ها و شهرک‌نشینان را در عرصه امنیتی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، حقوقی و بین‌المللی می‌پردازند. این سوال مطرح می‌شود که آیا شهرک‌سازی برای اسرائیل یک تله فضایی است؟ یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که کارکرد شهرک‌سازی از سال ۲۰۰۰ به بعد در جهت تامین امنیت رژیم صهیونیستی نبوده و موجب تضعیف امنیت رژیم اسرائیل شده که در نتیجه می‌توان شهرک‌سازی را تله فضایی عنوان نمود. این پژوهش به لحاظ ماهیت کاربردی و مبتنی بر روش توصیفی-تحلیلی و از طریق گردآوری اطلاعات و بررسی اسناد و مدارک می‌باشد.

واژگان کلیدی: رژیم اسرائیل، کرانه باختری، شهرک‌سازی، امنیت، تله فضایی.

۱. مقدمه

شهرک‌سازی توسط رژیم اسرائیل طی ۷۰ سال گذشته، سرمنشاء شکل‌گیری جغرافیا و فضای اشغال‌گری و تعرض و تسلط به سرزمین‌های مقدس اسلامی و اجرای سیاست‌های صهیونیستی در منطقه غرب آسیا است. از سال ۱۹۶۷ م شهرک‌سازی و اسکان یهودیان در کرانه باختری مناطق اشغالی با طرح‌های بزرگ شهرک‌سازی آغاز شد، رژیم اسرائیل با سیاست اشغالگری خود مناطق مهم، راهبردی و دارای منابع طبیعی را برای ایجاد شهرک‌های صهیونیست‌نشین انتخاب کرده و دست به ساخت و سازهای گسترده و اسکان یهودیان مهاجر زد و با انتقال مهاجران، جامعه اسرائیلی از لحاظ فرهنگی تبدیل به ناهمگون‌ترین جامعه در سطح جهان شد. جامعه‌ای تازه تأسیس از مهاجرانی با ویژگی‌های مختلف از ۱۰۰ کشور که با ۷۸ زبان و لهجه سخن می‌گویند و از ۱۰۱ قوم و نژاد که هر کدام فرهنگ خاص خود را دارند و همین خود زاینده مشکلات و چالش‌های اجتماعی و سیاسی متعددی است. در حال حاضر موضوعات امنیتی تأثیرگذار بر امنیت ملی رژیم اسرائیل مرتبط با سیاست شهرک‌سازی در کرانه باختری را می‌توان دو محور مستقل ذیل بیان نمود:

۱. از نگاه مردم فلسطین و گروه‌های مقاومت اسلامی فلسطین که کشمکش‌های سیاسی و نظامی مرتبط با شهرک‌سازی و غصب سرزمین فلسطین را دنبال می‌کنند.
  ۲. از نگاه یهودیان ساکن داخل اسرائیل (مناطق ۴۸) که هزینه‌های ضدامنیتی کارکردهای شهرک‌سازی و شهرک‌نشینان در کرانه باختری (مناطق ۶۷) را می‌پردازند.
- پژوهش حاضر به تحلیل و تبیین کارکردهای ضدامنیتی شهرک‌سازی از نگاه ساکنان داخل سرزمین‌های اشغالی می‌پردازد. شهرک‌سازی و شهرک‌نشینان در سرزمین‌های اشغالی فلسطین در ابتدا تأثیر مخرب و ویرانگر فقط بر جامعه فلسطینی داشتند، ولی استمرار سیاست شهرک‌سازی و کارکرد شهرک‌نشینان در طی زمان بر ساختار سیاسی، اجتماعی و امنیتی جامعه داخل اسرائیل (ساکنان مناطق ۴۸) تأثیر مستقیم داشته و اثرات منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای بر کابینه عبری گذاشته است. هم‌چنین با قدرت‌گیری احزاب راست‌گرای و مذهبی افراطی در سرزمین‌های اشغالی اثرپذیری اسرائیل از شهرک‌سازی شتاب فزاینده‌ای به خود گرفته است.

از زمان شکل‌گیری سازمان ملل تاکنون در فضای بین‌المللی، هیچ موضوعی به اندازه شهرک‌سازی در سرزمین‌های اشغالی فلسطین محکومت جهانی و قطعنامه بین‌المللی در مجمع عمومی سازمان ملل و شورای امنیت صادر نشده است، این امر خود موجب تنگ‌تر شدن دامنه فشارها بر مقامات این رژیم شده که هزینه‌های آن را جامعه داخلی اسرائیل می‌پردازد، از سال ۲۰۰۰ میلادی تاکنون سرزمین‌های اشغالی دستخوش آسیب، چالش و تحولات دامنه دار امنیتی برای ساکنان اسرائیل شده که کارکردهای آن در عرصه‌های مختلف در حال گسترش می‌باشد. لذا این سؤال مطرح می‌شود که آیا شهرک‌سازی در کرانه باختری، برای رژیم اسرائیل تله فضایی است؟

۲. روش تحقیق

تحقیق حاضر به لحاظ ماهیت و هدف کاربردی و با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی، اکتشافی است و اطلاعات مورد نیاز به روش مطالعه کتابخانه‌ای، اسنادی، تحلیل محتوا و بهره‌برداری از منابع رسمی و رسانه‌های داخل سرزمین‌های اشغالی گردآوری شده است.

۳. پیشینه تحقیق

با توجه به اینکه فضای رسانه‌ای گفتاری و شنیداری و نوشتاری در عرصه بین‌الملل در اختیار صهیونیست‌ها می‌باشد و سیاست شهرک‌سازی و شهرک‌نشینی در کرانه باختری با اندیشه صهیونیسم پیوند خورده و نقد کارکرد آنها خط قرمز اسرائیل محسوب می‌شود. لذا در عرصه بین‌المللی بدلیل ترس از اقدامات رژیم اسرائیل مطالعات و تحقیق‌های انتشار یافته در راستای حمایت از شهرک‌نشینی بوده و کار تحقیقاتی که جنبه انتقادی یا تضعیف‌کننده سیاست‌های شهرک‌سازی اسرائیل باشد فقط در برخی رسانه‌های محلی و مراکز مطالعات دانشگاهی یافت می‌شود. در داخل ایران نیز بدلیل عدم دسترسی به اخبار و اطلاعات مستند فقط چندین مقاله در خصوص نقش یا تأثیر شهرک‌سازی در سرزمین‌های اشغالی به استناد منابع فلسطینی و عربی منتشر شده که آن هم در راستای معرفی کارکردهای شهرک‌سازی و میزان قدرت شهرک‌نشینان در عرصه قدرت داخلی اسرائیل می‌باشد. نظیر پایان‌نامه سید احمد موسوی بنام " راهبرد شهرک‌سازی و تأثیر آن بر امنیت پایدار رژیم صهیونیستی" در آن پژوهش ضمن بیان روند شهرک‌سازی و تبیین چالش‌های رژیم صهیونیستی سعی شده تا در چارچوب نظریات کلاسیک

ژئوپلیتیک، به این مسئله محوری پرداخته شود که راهبرد شهرک‌سازی، چه نقشی در تأمین امنیت پایدار اسرائیل داشته است؟ اگر چه رژیم اسرائیل، پس از شکل‌گیری سیاست‌های امنیتی خود در جهت ایجاد امنیت پایدار از طریق شهرک‌سازی با ایجاد فضای حیاتی امنیتی باز تعریف کرد و با اتخاذ سیاست مهاجرت اجباری و یهودی‌سازی در کرانه باختری و قدس شرقی، به دنبال توسعه ارضی، اقتصاد و تغییر بافت جمعیتی این مناطق است. اما شهرک‌سازی به دلیل محیط امنیتی رژیم صهیونیستی و عدم توانایی اسرائیل در تغییر گسترده ترکیب جمعیتی این مناطق، به گونه‌ای که اعراب در اقلیت قرار گیرند، منجر به امنیت پایدار اسرائیل نشده است (Mousavi,2014:22).

۴. مبانی نظری

۴-۱. شهرک‌سازی

شهرک‌های یهودی‌نشین در مناطق اشغالی کرانه باختری فلسطین و دیگر سرزمین‌های اشغالی عربی، یکی از سیاست‌های اصلی رژیم اسرائیل در حفظ امنیت و تحکیم سلطه صهیونیسم بر سرزمین‌های اشغالی بوده است (شکل ۱). این سیاست، در پی اجرای برنامه انتقال یهودیان به فلسطین، با هدف یهودی‌سازی این سرزمین، از زمان تشکیل اولین کنگره صهیونیست‌ها در سال ۱۸۹۷ میلادی در دستور کار جنبش صهیونیسم قرار گرفت و در زمان تشکیل رژیم اسرائیل نیز روند تصاعدی پیدا کرد. در تأیید این سیاست، "گلدمایر" نخست‌وزیر وقت اسرائیل گفته است: "مرزهای مشخصی برای اسرائیل وجود ندارد و مرز اسرائیل تا جایی است که یهودیان در آن اقامت دارند" (Almessiri,2004: 9).

شکل (۱): نقشه فلسطین اشغالی

بعد از اشغال زمین‌های کرانه باختری فلسطین در جنگ ۶ روزه سال ۱۹۶۷ میلادی شهرک‌سازی و اسکان یهودیان در سرزمین‌های اشغالی کرانه باختری با طرح بزرگ شهرک‌سازی "ایگال آلون" آغاز شد (Maroof, 1995:97). رژیم اسرائیل با سیاست اشغال‌گری خود مناطق مهم - راهبردی و دارای منابع طبیعی قابل توجه (از جمله آب - خاک مرغوب جهت کشاورزی - موقعیت استراتژیک - دسترسی به دریا و راه‌های منطقه‌ای و نیز دارای ملاک‌های مذهبی و ...) را برای ایجاد شهرک انتخاب نمود و دست به ساخت و سازهای گسترده و اسکان یهودیان مهاجر زد، در این شهرک‌ها از نظر رژیم اسرائیل اشغال قطعی و غیرقابل بازگشت محسوب می‌شود. شهرک‌سازی در استراتژی‌های اصلی رژیم صهیونیستی از چنان جایگاه مهمی برخوردار است که علی‌رغم تلاش‌های بین‌المللی و حتی آمریکا در دوره اوباما برای توقف توسعه شهرک‌های اسرائیل، این رژیم نه تنها توسعه شهرک‌ها را متوقف نکرده بلکه آن را به عنوان راهبردی برای استمرار انتقال و اسکان یهودیان جهان به فلسطین ادامه داده و در دوره ریاست جمهوری ترامپ آن را توسعه داد.

۲-۴. تله فضایی

تله فضایی^۱ در واقع نوعی تله جغرافیایی است که عملکرد بشر، آن را ایجاد می‌کند و در آن تله جغرافیایی، روابط اقتصادی، اجتماعی و حتی فرهنگی مکرراً تکرار می‌شوند که نوعی قفل‌شدگی را ایجاد می‌کنند، البته باید میان تله فضایی با جبر جغرافیایی تفاوت قائل شد. جبر جغرافیایی مقوله‌ای است که از طبیعت به انسان تحمیل می‌شود که امکان تحرک بشری را بگیرد؛ اما تله فضایی، تله انسان‌ساخت است که در اثر روابط کژکارکرد اقتصادی و اجتماعی و حتی سیاسی به وجود می‌آید (Athari, 2015: 1). به عبارتی تله فضایی به شرایط جغرافیایی معینی گفته می‌شود که روابط اجتماعی و یا اقتصادی و یا سیاسی ویژه‌ای را بازتولید می‌کند (Athari, 2016: 1). آیا تله فضایی ناشی از ویژگی‌های فضا و مکان است؟ یعنی این ویژگی‌هاست که دور باطلی را ایجاد می‌کند که فرا رفتن از آن ممکن نیست یا یک‌سری روابط اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی است که این تله را ایجاد می‌کند؟ بین صاحب‌نظران در پاسخ به این پرسش دیدگاه‌های مختلفی وجود دارد. در نظریات مکتب شیکاگو یا نظرات اقتصاد سیاسی فضا، دیدگاه‌ها از گونه‌ای است که ممکن است حتی خود فضا را هم در این قضیه مقصر بداند. برخی نیز عقیده دارند ویژگی‌های فضا و مکان نیست که تله را ایجاد می‌کند؛ بلکه نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی و مجموعه شرایطی که در علوم سیاسی وجود دارد، آن را دامن زده و موجب شکل‌گیری تله‌های فضایی می‌شود؛ بنابراین هرچه در آن فضا تغییر ایجاد کنیم و هرچه به پیراستن این فضا توجه کنیم، چون ریشه‌ها و روابط ناسالم برقرار و باقی است، این تله فضایی عمل می‌کند و مرتب تشدید می‌شود و خارج شدن از آن، کار بسیار سختی است (Sheikhi, 2015: 1). اساساً می‌توان گفت بحث نابرابری فضا، منجر به شکل‌گیری تله‌های فضایی می‌شود. نکته بعد اینکه این تله فضایی از دید چه کسی است؟ شاید از نظر مدیر دولتی یا شهروند، سکونتگاه‌های غیررسمی یک تله فضایی است، اما از نظر کسی که در این سکونتگاه زندگی می‌کند اتفاقاً یک تله نیست و حتی مفر فضایی است که فرد حتی حس کند نسبت به گذشته خود دسترسی به فرصت بیشتری داشته و وضعیت بسیار مناسبی پیدا کرده است (Rusta, 2015: 1). جغرافیای کرانه باختری مملو

از تله‌های فضایی با کارکردهای منطقه‌ای و جهانی است نظیر دره اردن، منطقه شیخ جراح، حومه مسجدالاقصی، منطقه قلقیلیه، منطقه الخلیل، نابلس و ... که با تحریک هر کدام از این مناطق گسل‌های بحران‌زای متعددی با زمینه‌های قومیتی، مذهبی، سیاسی، ژئوپلیتیکی شروع به فوران خواهند کرد.

۳-۴. چگونه یک موضوع امنیتی می‌شود؟

امنیتی ساختن به فرآیندی گفته می‌شود که منجر به قرار دادن برخی موضوعات در چارچوب امنیت می‌گردد، در حالی که قبلاً در این حوزه قرار نداشته است (Khani, 2004: 138). کدام ویژگی سبب می‌شود که در روابط بین‌المللی چیزی به یک موضوع امنیتی مبدل شود؟ پاسخ به این سؤال را می‌توان در برداشت نظامی - سیاسی از امنیت یافت. در این چارچوب امنیت به بقا باز می‌گردد. مطابق این برداشت، زمانی امری به یک موضوع امنیتی مبدل می‌شود که هم‌چون تهدیدی اساسی برای یک موجود جلوه کند. سرشت خاص تهدیدات امنیتی، توسل به تدابیر فوق‌العاده را برای مهار آنها موجه می‌سازد. استناد به امنیت، کلید مشروعیت بخشیدن به کاربرد زور است. ولی بطور کلی تر راه را باز می‌کند تا دولت برای برخورد با تهدیدات وجودی و اساسی، اعلام بسیج کند، یا اختیارات ویژه طلب نماید. از دیرباز نمایندگان دولت با بر زبان راندن واژه امنیت شرایط اضطراری اعلام کرده و مدعی حق استفاده از تمامی وسایل لازم برای جلوگیری از بروز تحولی تهدید کننده شده‌اند (Bozan, 2007: 46). امنیت سیاست را به ورای قواعد جا افتاده بازی می‌برد و موضوع را به صورت نوع ویژه‌ای از سیاست یا به شکل چیزی فراتر از سیاست در می‌آورد. پس امنیتی کردن موضوعات را می‌توان نوع حادثی از سیاسی کردن موضوعات دانست. در نظام بین‌المللی معاصر برخی موضوعات امنیت که پیش از دولت مطرح بوده‌اند، هم‌چنان فعالند. هنوز هم در بخش‌هایی از آسیای مرکزی و آفریقا بقایای بربرهای

---

۱. نام محله شیخ جراح از نام طیب شخصی صلاح‌الدین سردار اسلام گرفته شده که ظاهراً پس از تصرف شهر به دست مسلمانان در آنجا ساکن شده است. زمانی یک باغستان خوش آب‌وهوا در فاصله کمتر از یک کیلومتری شمال دیوارهای باستانی شهر قدیم بیت‌المقدس بود. این محله در جنگ سال ۱۹۴۸ و تاسیس رژیم جعلی اسرائیل، توسط نیروهای اردن تصرف شد و بر اساس مصوبه سازمان ملل جزو خاک فلسطین در کرانه باختری باقی ماند و فلسطینی‌ها در آن ساکن بودند و هستند. در حال حاضر محله شیخ جراح در خارج از مرزهای رژیم اسرائیل واقع شده و جامعه جهانی حکم دادگاه‌های اسرائیل را فاقد وجهت قانونی برای این سرزمین می‌دانند.

قبیله‌نشین وجود دارند. خانواده‌های سلطنتی مانند خاندان سلطنتی کویت و عربستان هم‌چنان استقلال خود را به عنوان موضوع امنیتی حفظ کرده‌اند. ارتش‌های خصوصی نیز هم‌چنان استقلال خود را به عنوان موضوعیت دارند. هنوز مذهب نیز هم‌چنان استعداد تبدیل شدن به یک موضع امنیت نظامی را دارد ولی همان‌گونه که یوگسلاوی سابق و خاورمیانه نشان می‌دهد مذهب در جهان نو، اغلب با اسرائیل جوش خورده است. در روزگار ما جز در مورد کیش‌های افراطی کوچک مذهب هنوز دولت را به عنوان موضوع امنیت نظامی پشت سر نگذاشته است (Bozan, 2007:90). هم‌چنین از نتایج امنیتی‌سازی موضوعات می‌توان به موارد زیر اشاره کرد؛ اول آنکه امنیتی ساختن یک گزینه سیاسی است، دوم آنکه امنیت پدیده‌ای قابل کشف نمی‌باشد؛ بلکه ساخته می‌شود، سوم آنکه امنیتی ساختن حاکی از نوعی ضرورت یا انتخاب جهت دار جهت حل مسئله می‌باشد؛ چهارم آنکه امنیتی ساختن با مفهوم امنیت ایجابی متفاوت است. امنیتی ساختن بر خارج کردن یک موضوع از دستور کار طبیعی و عادی به دستور کار فوق‌العاده و اضطراری که استفاده از وسایل و ابزار غیرمعقول را موجه می‌سازد، دلالت دارد. در حالی که امنیت ایجابی بر ارتقاء امنیت و بهبود امنیتی مرجع امنیت دلالت دارد؛ پنجم آنکه امنیتی ساختن دارای بار منفی و امنیت ایجابی دارای بار مثبت می‌باشد. ششم آنکه امنیتی ساختن در حوزه سیاسی - داخلی تعریف می‌گردد و استفاده از زور را از عرصه بین‌المللی به عرصه داخلی نیز می‌کشاند (Buzan, 1998:30-29). بر این اساس موضوعات مختلفی در منطقه غرب آسیا می‌تواند بعد امنیتی پیدا کنند، که نظم امنیتی و شکل‌گیری سازوکارهایی جهت مدیریت بحران‌ها و مقابله با تهدیدات داخلی و خارجی، همواره از مهم‌ترین چالش‌ها در مجموعه امنیتی غرب آسیا بوده است (Jokar, 2020:149). از طرفی بر اساس نظریه گریز، پیدایش سلطه در روابط مرکز - پیرامون و کوشش اعضاء/اجزا/کشورهای مرکزی برای تحمیل خواست‌ها به پیرامون، سرآغاز گسست به شمار می‌آید. دو اصل گسترش و گسست و پایداری به ویژگی‌های وجودی یک سیستم در چارچوب ساختارها و ائتلاف‌های منطقه‌ای اشاره دارد. بر پایه اصل گسترش و گسست، توسعه و افزایش کیفی و کمی یک سیستم منطقه‌ای، ذاتاً موارد واگرا و گسست را نیز در آن تولید می‌کند (Qara Beigi, 2018:187)

۵. یافته‌های تحقیق

۱-۵. استراتژی اسرائیل از آغاز شهرک‌سازی

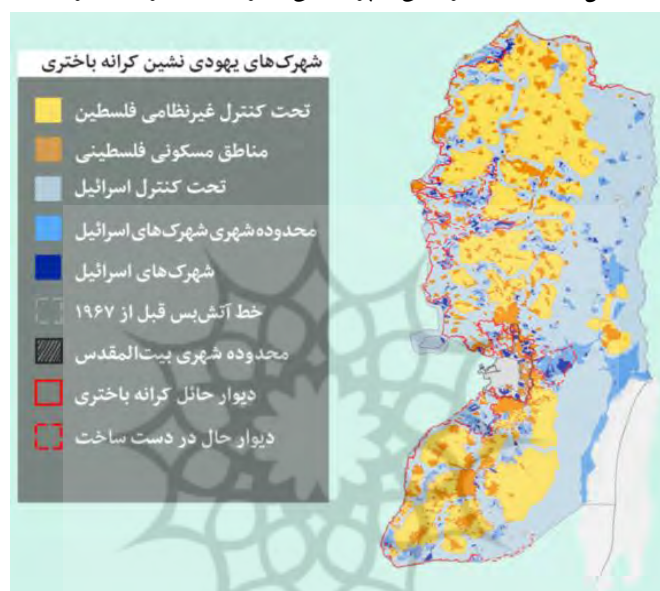
شهرک‌سازی در انحای مختلف در کرانه باختری فلسطین با جوهر استراتژی شهرک‌سازی صهیونیستی منسجم و همراه گردیده است موردی که هاگانا (سازمان اطلاعات و امنیت یهودیان قبل از تأسیس اسرائیل) از سال ۱۹۴۳ بر آن تاکید داشت و می‌گفت: "شهرک‌سازی فقط یک هدف نیست بلکه وسیله‌ای برای تسلط سیاسی بر کشور فلسطین است" (Millshtein, 1981:65). هم‌چنین در نامه دیوید بن گوریون به فرزندش در سال (۱۹۳۸) اشاره شده که "تأسیس کشور در بخشی از فلسطین هدف نهایی صهیونیسم نیست بلکه وسیله‌ای برای رسیدن به هدف بزرگ است" (Al-Khalidi, 2000:52). یا این جمله "گلداس مایر" نخست وزیر اسرائیل که گفته است: "مرزهای مشخصی برای اسرائیل وجود ندارد و مرز اسرائیل تا جایی است که یهودیان در آن اقامت دارند.

رژیم اسرائیل از زمان اولین اشغال، با اتخاذ سلسله‌ای از تصمیمات و مقررات، اشغال را مشروع و قانونی جلوه داد. هدف تمام توافقنامه‌ها و تصمیمات وضع قوانین مستبدانه بر کرانه باختری و آماده کردن زمینه تسلط و استیلاء بر مساحت وسیعی از اراضی این منطقه و ایجاد شهرک‌ها بر آن بود (Jaris, 2002:453).

یکی دیگر از مأموریت‌های امنیتی شهرک‌ها، هدایت و انجام عملیات‌های مستمر رخنه و نفوذ در سرزمین‌های دولت‌های عربی هم‌جوار اسرائیل برای سرکوبی گروه‌های مبارزی بود که از دهه پنجاه با هدف ضربه زدن به منافع امنیتی اسرائیل تشکیل شده بودند (Bastami, 1997:198). که شهرک‌ها به مثابه قلعه‌های مستحکمی برای مرزهای اسرائیل تلقی می‌شد و می‌توانست خط دفاعی را در برابر حمله ناگهانی دشمن ایجاد کند (Maroof, 1995:117). به گونه‌ای که در صورت بروز یک جنگ تن به تن و طولانی با اعراب ساکن سرزمین‌های اشغالی، شهروندان یهودی بتوانند نقش مؤثری در حمایت از نیروهای اشغالگر و سرکوب اعراب منطقه ایفا نمایند (Maroof, 1995:97). به همین دلیل منطقه کرانه باختری (یهودا و سامریه) به ۳ منطقه تقسیم شد تا حوزه تحت کنترل فلسطینی‌ها و اسرائیلی‌ها تحت عنوان مناطق A, B, C مشخص گردد.

با این حال رژیم اسرائیل در طی ۷۳ سال گذشته با غصب زمین‌های کرانه باختری اقدام به شهرک‌سازی در کرانه باختری نمود (شکل ۲) بطوری‌که با تعدد ایجاد شهرک مناطق مسکونی سرزمین کرانه باختری تبدیل به جزیره‌های جدا از هم شد.

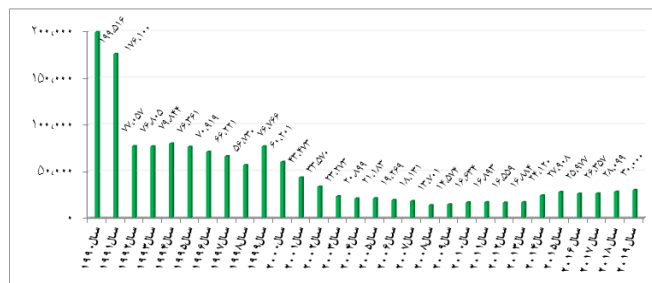
شکل (۲): مکان جغرافیایی و پراکندگی شهرک‌ها در کرانه باختری

۲-۵. مهاجرت یهودیان و جمعیت شهرک‌نشینان

ظهور جنبش نازیسم در آلمان و شکل‌گیری جنگ جهانی اول و وجود بحران‌های اقتصادی در اروپا بر مهاجرت گسترده یهودیان به فلسطین تأثیر زیادی داشت. انتقال یهودیان به سرزمین فلسطین توسط آژانس یهود اسرائیل صورت می‌گرفت. دسته‌های مهاجر یهودی تأثیر مستقیمی در تغییر اجباری بافت جمعیت فلسطین داشتند (Al-Suhaili, 2007: 103). شکل (۳) روند مهاجرت یهودیان به فلسطین را طی ۳۰ سال گذشته نشان می‌دهد.

شکل (۳): نمودار تعداد یهودیان مهاجر به اسرائیل طی دوره (۲۰۲۰-۱۹۹۰)

ماخذ: نگارندگان (آمار برگرفته از سازمان مرکزی آمار اسرائیل)

یهودیان مهاجر از ملیت‌های مختلف (اروپایی، آمریکایی، آفریقایی و آسیایی) از ۱۰۰ کشور و ۱۰۱ قوم و نژاد که با ۷۸ لهجه و زبان صحبت می‌کنند و دارای فرهنگ‌های مختلف از جوامع گوناگون هستند. در طی چند سال اخیر آژانس یهود و مقامات رژیم اسرائیل برای تشویق شهرک‌نشینی در سرزمین‌های اشغالی و کرانه باختری سعی کرده‌اند با توسل به حملات تروریستی تکفیری‌ها در کشورهای مختلف اروپایی نظیر فرانسه و اوکراین و نیز هر نوع ناامنی جانی و مالی دیگری در هر گوشه از جهان یهودیان را تشویق به مهاجرت به سرزمین‌های اشغالی کنند و به همین منظور منابع مالی عظیمی در فرانسه، کشوری که بیشترین جمعیت یهودی را در خود جای داده، اختصاص دادند. این اقدامات با برخی موفقیت‌ها توأم بوده بطوری‌که مهاجرت به سرزمین‌های اشغالی از ۲۰۰۰ نفر در سال ۲۰۱۲ به ۸۰۰۰ نفر در سال ۲۰۱۵ رسید (Domb, 2016:1) که در نتیجه روند مهاجرت به اسرائیل با رشد نسبی همراه شد. از زمان به قدرت رسیدن بنیامین نتانیاهو و حزب لیکود در سال ۲۰۰۹ نیز بیش از ۱۰ هزار واحد مسکونی در شهرک‌ها ایجاد شده، بطوری‌که شهرک‌سازی‌ها بیش از دو برابر رشد داشته است و جمعیت شهرک‌نشینان بر اساس آخرین آمارها به ۶۷۰ هزار نفر رسیده است. بر اساس آمارهای سازمان مرکزی آمار اسرائیل در دوره نخست وزیری نتانیاهو، جمعیت شهرک‌های کرانه باختری ۷۰ درصد افزایش یافته است (جدول ۱) که این آمارها رشد ۶,۵ درصدی در هر سال را نشان می‌دهد. این در حالی است که جمعیت ساکن اسرائیل در طول این سال‌ها ۱۳ درصد افزایش یافته است که نشانگر رشد تنها ۱,۸ درصدی در هر سال است. یعنی نرخ رشد ساکنان شهرک‌های کرانه

باختری در طول دوره نخست وزیری نتانیاهاو ۴ برابر نرخ رشد طبیعی جمعیت اسرائیل بوده است و از سوی دیگر، نرخ رشد جمعیت شهرک‌نشینان صهیونیست دو برابر نرخ رشد فلسطینیان بوده است (Aharonot, 2015:1). از طرفی موضوع مهاجرت معکوس یکی از مهم‌ترین چالش‌ها با منشأ ناامنی است که اسرائیل با آن مواجه است، زیرا فضاهاى بدون امنیت انسان‌گریز و سرمایه‌گریز هستند. هر فضایی که ناامنی در آن شکل گیرد ساکنان آن به فضاهاى امن حرکت خواهند کرد. یعنی ساکنان فضاهاى ناامن در جستجوی امنیت جانی و مالی خود به فضاهاى امن حرکت می‌کنند (Romina, 2020:46). این رژیم تلاش فراوانی برای حل این معضل بکار بسته است اما روند جمعیتی فلسطین همه آن‌ها را ناکام گذاشته و بر آن پیروز شده است. اسرائیل برای حل این بحران، دست به مهاجرت یهودیان آفریقایی به اسرائیل زد اما با این اقدام در بحرانی بزرگ‌تر گرفتار شد، با انتقال آفریقایی‌های مهاجر، آشوب داخلی‌های در اسرائیل گسترش یافت بطوریکه تل‌آویو از حل و فصل آن ناکام و ناتوان مانده است (Al-Amour, 2019: 1).

جدول (۱): تعداد جمعیت شهرک‌نشین در کرانه باختری رود اردن

تاریخ	جمعیت شهرک‌نشین	منطقه	ملاحظه
سال ۲۰۰۸	۲۶۰ هزار	کرانه باختری	افزایش ۷۰ درصدی جمعیت شهرک‌نشینان صهیونیست در دوره نخست وزیری نتانیاهاو
سال ۲۰۱۹	۴۴۲ هزار	کرانه باختری	
سال ۲۰۱۹	۲۲۹ هزار	قدس شرقی	

(ماخذ: آمار برگرفته از سازمان مرکزی آمار اسرائیل)

۳-۵. اهداف و سیاست‌های شهرک‌سازی و مهاجرت یهودیان به کرانه باختری

صهیونیست‌ها طی یک قرن گذشته تلاش نموده‌اند سیاست‌های اشغال‌گری خود را به اشکال مختلف در جغرافیای سرزمینی فلسطین دنبال نمایند، تا اهداف ترسیمی از زمان کنگره اول صهیونیسم در سال ۱۸۹۷ را عملی کنند، این راهبرد تعیین شده تا سال ۲۰۲۰ بصورت ایستگاهی دنبال شده که در زیر به آن اشاره شده است.

۱-۳-۵. از اولین کنگره صهیونیسم تا شروع انتفاضه دوم (۲۰۰۰-۱۸۹۷)

- آزادسازی زمین‌های به اصطلاح توراتی (با توجه به آموزه‌های انحرافی و تحریف‌شده کتاب مقدس)

- نفوذ بیشتر به سرزمین‌های فلسطینی‌ها
- ایجاد پایگاه‌های قدرتمندی برای ستاد فرماندهی یهودیان
- رخنه در یکپارچگی جغرافیایی منطقه
- تصرف نقاط حساس نظامی و زمین‌های حاصلخیز
- تبلیغات و تشویق سایر یهودیان به مهاجرت به فلسطین و جذب کمک‌های یهودیان سراسر جهان
- مجبور کردن فلسطینی‌ها به مهاجرت و آوارگی فلسطینی‌ها
- ایجاد امنیت برای یهودیان ساکن در داخل اسرائیل (مناطق ۴۸)
- تغییر بافت جمعیتی مناطق کرانه باختری
- اشرافیت و دسترسی به منابع آب مناطق کرانه باختری
- ۲-۳-۵ دهه اول سال ۲۰۰۰
- یهودی‌سازی بیت المقدس
- تزریق تسهیلات رفاهی به شهرک‌نشینان جهت تصرف سایر مناطق کرانه باختری
- ترغیب و تشویق دیگر یهودیان پراکنده در جهان برای سفر به اسرائیل
- اسکان دادن یهودیان افراطی در مجاورت با شهرهای فلسطینی به منظور توسعه و رشد روحیه دشمنی آنها با اعراب
- از بین بردن یکپارچگی سرزمینی و اجتماعی فلسطینی‌ها در کرانه باختری
- شهرک‌سازی در مواضع حیاتی و استراتژیک مانند ارتفاعات، تپه‌ها و مناطق کوهپایه‌ها
- ۳-۳-۵ از نخست وزیری نتانیا هو تاکنون (۲۰۲۱-۲۰۰۹)
- اشغال مناطق استراتژیک کرانه باختری
- قطع راه ارتباطی شهرهای فلسطینی و تصرف زمین‌های مرغوب
- تنبیه و مجازات فلسطینی‌ها
- گسترش ترتیبات امنیتی
- محاصره کامل کرانه باختری و الحاق کرانه باختری به دیگر بخش‌های اسرائیل

جریان راست‌گرای مذهبی به نخست وزیر نتانیاهو تمامی سیاست‌های ترسیمی در خصوص شهرک‌سازی‌ها را عملیاتی نموده‌اند، بطوری‌که نتانیاهو اخیراً اعلام کرد که در صورت پیروزی در انتخابات آینده حاکمیت اسرائیل بر بخشی از منطقه کرانه غربی رود اردن و شمال بحرالحمیت را به رسمیت خواهد شناخت (Al- shargh al –owsat,2019:1). نتانیاهو همچنین اعلام کرد تصمیم تاریخی آمریکا (معامله قرن) در باره شهرک‌سازی برای نخستین بار به اسرائیل فرصت می‌دهد تا مرز شرقی کرانه باختری فلسطین اشغالی مشخصاً منطقه غور اردن را به خود ملحق کند (Haaretz,2019:1). این مناطق در حال حاضر عموماً در کنترل نظامی اسرائیل است و در زمره مناطقی است که به لحاظ عرف بین‌المللی، پس از جنگ ۱۹۶۷، «اشغالی» محسوب می‌شود و حدود ۶۵ هزار فلسطینی و ۱۱ هزار تن از شهرک‌نشینان یهودی در این مناطق زندگی می‌کنند. با روند مطرح شده اسرائیل دیگر نمی‌تواند ادعا کند که یک دموکراسی یهودی است. با طرح ترامپ حتی گروه لیبرال آمریکایی‌ها برای صلح هم اعلام مخالفت کرده‌اند. حمایت تمام‌قد ترامپ از نتانیاهو نه تنها ارزشی برای منافع ملی آمریکا ندارد بلکه بر عکس به ضرر این منافع تمام خواهد شد، ضمن آن که درون جامعه آمریکا بر سر این حمایت‌ها تفرقه خواهد انداخت (Friedman,2019:1).

۴-۵. کارکردهای ضدامنیتی و هزینه‌های نظامی شهرک‌نشینان

رفتار و اقدامات ضدامنیتی شهرک‌نشینان (جدول ۲) از سال ۲۰۰۰ میلادی هزینه‌های فراوانی را بر جامعه داخل سرزمین‌های اشغالی (مناطق ۴۸) تحمیل نموده است.

جدول (۲): برخی از کارکردهای ضد امنیتی شهرک‌نشینان در کرانه باختری

کارکردهای ضدامنیتی شهرک‌نشینان		
مسموم کردن آب فلسطینی‌ها	مخالفت با آتش بس	آزاد کردن زندانیان از زندان
زیر گرفتن کودکان فلسطینی با خودرو	گسترش جنایات سازمان‌یافته	درگیری با ارتش و پلیس
آتش زدن خانه و خودرو فلسطینی‌ها	تظاهرات علیه نتانیاهو	زیر پا گذاشتن دستورالعمل‌های نظامی
جنایت جنگی تخریب خانه فلسطینی‌ها	ساقط کردن کابینه	کشت مواد مخدر
نقض قوانین داخلی اسرائیل	ترویج افراطی‌گرایی	بهره‌مندی از قوانین خاص

از بعد نظامی - شهرک‌ها در لابه لای مناطق فلسطینی نشین کرانه باختری ساخته شده‌اند، زندگی در آن برای شهرک‌نشینان از ابتدا همراه با مخاطرات امنیتی بوده، به همین منظور از سال ۱۹۴۸ بعد از جنگ اعراب و اسرائیل، واحدی بنام فرماندهی جبهه مرکزی در ارتش اسرائیل شکل گرفت که با گذشت بیش از ۷۰ سال در حال حاضر این فرماندهی یکی از سه فرماندهی اصلی در ارتش اسرائیل به شمار می‌رود (شکل ۴) که حوزه مأموریت آن جغرافیای حدود یک سوم رژیم اسرائیل و کل کرانه باختری (منطقه یهودیه و سامریه) را پوشش می‌دهد. از ابتدای انتفاضه اول در سال ۱۹۸۶، این فرماندهی در کرانه باختری با تمرکز بر اقدامات امنیتی و فعالیت‌های نظامی مأموریت خود را دنبال می‌نماید (Idf.il,2020:1). ساختار فرماندهی جبهه مرکزی شامل فرماندهی ۷ لشکر منطقه‌ای؛ چترباز، زرهی، مکانیزه: مناشه، سامره، افرایم، بنیامین، اتریون، یهودیه و تیپ دره و ۳ تیپ پیاده و مکانیزه و همچنین ۵ تیپ ذخیره که تحت فرماندهی آن می‌باشند. استعداد نیروی انسانی فرماندهی جبهه مرکزی قریب به ۲۰ الی ۲۵ هزار نفر می‌باشد که بخش قابل توجهی از توان ارتش را به خود اختصاص داده است، به اذعان کمیسر عالی ارتش، پراکندگی نیروهای ارتش اسرائیل در داخل کرانه باختری باعث شده که ارتش آمادگی برای جنگ خارجی را نداشته باشد، از طرفی بحران نیروی انسانی در ارتش و وجود شکاف‌های بزرگی در داخل ارتش از جمله شکاف میان نیروی انسانی و مأموریت‌هایی که به آن‌ها محول می‌شود، موجب اثرگذاری بر توانایی ارتش در اجرای مأموریت‌هایش شده است (Brick,2018:1). به عبارتی هزینه‌ای که ساکنان داخل اسرائیل از دوره گذشته برای تأمین امنیت شهرک‌ها و شهرک‌نشینان در حال پرداخت آن هستند.

شکل (۴): نمودار گسترش ارتش اسرائیل

(ماخذ: برگرفته از وبگاه ستاد ارتش اسرائیل)

از طرفی در مناطق کرانه باختری حمل سلاح برای شهرک‌نشینان آزاد است و هر شهرک‌نشین که دوره نظامی مقدماتی را گذرانده باشد، می‌تواند مجوزهای لازم برای در اختیار داشتن سلاح را کسب کند. در حال حاضر علاوه بر افراد نظامی حدود ۱۵۰ هزار شهرک‌نشین دارای سلاح و مجوز حمل آن هستند، اخیراً با اصلاح قانون حمل سلاح بیش از ۴۰ هزار نفر دیگر نیز می‌توانند به سادگی سلاح حمل کنند. سیاست جدید حمل سلاح توسط شهرک‌نشینان باعث می‌شود جوانان اسرائیلی برای پیوستن به گروه‌های شبه‌نظامی و تروریستی معروف به "یهودیان تپه" تمایل بیشتری پیدا کنند (Ardan, 2018:1). با توجه به بار ضدامنیتی این گروه‌ها در داخل اسرائیل، سرویس امنیت داخل اسرائیل (شاباک) جهت کنترل گروه‌های یهودی افراطی در ساختار سازمانی خود واحد جدیدی ایجاد نموده است. هم‌چنین علاوه بر پاسگاه‌های متعددی که ارتش در کرانه باختری احداث کرده، خود شهرک‌نشینان با تهیه ادوات و تجهیزات نظامی قریب به ۷۰ پاسگاه غیرقانونی راه‌اندازی کرده‌اند، کابینه رژیم اسرائیل در حمایت از شهرک‌نشینان بدنبال قانونی کردن این پاسگاه‌ها می‌باشد. در این راستا لایحه‌ای را در پارلمان مطرح کرده که اجازه می‌دهد ۷۰ پاسگاه در کرانه باختری ظرف مدت دو سال قانونی و رسمی شده و مجوز دریافت کنند (Jpost, 2021:1). با قانونی شدن این پاسگاه‌ها یعنی شهرک‌نشینان ۷۰ پادگان تسلیحات خارج از سازمان ارتش در اختیار خواهند داشت.

۴-۵. تجارت پرسود برای شرکت‌های غربی و محکومیت بین‌المللی اسرائیل

در بحث ژئوپلیتیک و ژئواکونومیک مرتبط با تله فضایی این دولت‌ها هستند که سیاست‌های ژئواکونومی را رهبری و اداره می‌کنند و این تدبیر ممکن است یک‌طرفه یا به صورت دو جانبه و با استفاده از مهره‌های کلیدی شرکت‌های تجارتهای انجام گیرد، به این معنی که تدبیر عملیاتی و راهنمایی کلی را شرکت‌ها انجام دهند و دولت نقش مجری را بازی کند. ژئواکونومی محصول دولت‌ها و شرکت‌های بزرگ تجاری با استراتژی‌های جهانی است. در حالی که این خصیصه در ژئوپلیتیک نیست. هدف اصلی ژئواکونومی کنترل سرزمین و دستیابی به قدرت فیزیکی نیست بلکه دست یافتن به استیلای تکنولوژی و بازرگانی است (Ezzati, 2001:110). به همین منظور برخی از شرکت‌های اقتصادی بین‌المللی صهیونیستی ثبت شده در اروپا و آمریکا با مشارکت در

سیاست‌های توسعه‌طلبانه شهرک‌ها در کرانه باختری فعالیت اقتصادی خود را توسعه داده و از فضای آزاد و رانت ایجاد شده توسط رژیم اسرائیل در مناطق اشغالی به نفع خود بهره می‌برند. شهرک‌ها با در اختیار داشتن زمین‌های حاصلخیز با موقعیت مناسب برای کشاورزی و صنعتی در کرانه باختری، با سرمایه‌گذاری و همکاری شرکت‌های بزرگ اروپایی و آمریکایی در حوزه سرمایه‌گذاری، حمل و نقل، بانک، ساختمان‌های صنعتی، انرژی‌های تجدیدپذیر، ارتباطات، بازرگانی، فروشگاه‌های زنجیره‌ای و ... اقدام به تولید محصولات کشاورزی و صنعتی در این مناطق اشغالی نموده و با صادرات محصولات به کشورهای اروپایی و آمریکایی به مرور در بازارهای جهانی نفوذ پیدا کرده‌اند. منابع درآمد شهرک‌های یهودی‌نشین در مناطق اشغالی، تولیدات صنعتی است که هم در داخل اسرائیل به مصرف می‌رسند و هم صادر می‌شوند. تولیدات این مناطق شامل محصولات پلاستیکی، قطعات فلزی، تولیدات نساجی، انواع فرش و زیرانداز، محصولات آرایشی، کالاهای تزئینی، مواد غذایی و مشروبات الکلی می‌باشد. اهمیت این صادرات چنان زیاد است که پمپئو اولین وزیر امور خارجه بود که به طور رسمی از یک شهرک در کرانه باختری بازدید کرد. وی با حضور در شهرک بساگوت از کارخانه شراب سازی Psagot دیدار کرد و در کتاب مهمان شراب کارخانه نوشت: "ممکن است من آخرین وزیر امور خارجه نباشم که به این سرزمین زیبا سفر می‌کند." و همچنین اعلام کرد: "کالاهای اسرائیلی از شهرک‌های یهودی در یهودیه و سامره از این پس به عنوان کالاهای ساخته شده در اسرائیل اعلام خواهد شد" (kohn, 2021: 1). شورای حقوق بشر سازمان ملل در سال ۲۰۱۶ قطعنامه‌ای را تصویب کرد که براساس آن، لیستی از شرکت‌های اسرائیلی و بین‌المللی که در شهرک‌های کرانه باختری، اورشلیم شرقی و ارتفاعات جولان فعالیت می‌کنند. پیش‌نویس قطعنامه شامل غیرقانونی بودن شهرک‌های کرانه باختری و محکومیت آنها است، و از کشورهای جهان می‌خواهد که از ارائه هرگونه کمک به این شهرک‌ها جلوگیری کنند، ضمن اینکه به شرکت‌ها در مورد سرمایه‌گذاری

۱. شراب بساگوت برند مشهور مراکز نشست‌های بین‌المللی، اقامتی و هتل‌های گران قیمت غربی و برنده جایزه آژانس‌ها و تورهای بین‌المللی اروپایی و آمریکایی است. خانواده فالیک فلوریدا، صاحبان فروشگاه‌های مختلف Duty Free Americas، یک سرمایه‌گذار عمده در شراب‌سازی هستند. تحقیقات آسوشیتدپرس سال گذشته نشان داد که این خانواده طی یک دهه گذشته حداقل ۵/۶ میلیون دلار به شهرک‌ها در کرانه باختری کمک کرده است.

در آنها هشدار می‌دهند(Landau,2020:1). شورای حقوق بشر سازمان ملل لیست نام بیش از ۱۳۰ شرکت اسرائیلی و ۶۰ شرکت بین‌المللی را ذکر کرده که در پروژه‌های شهرک‌های یهودی‌نشین سرمایه‌گذاری کرده‌اند، البته طبق قوانین بین‌المللی، شهرک‌ها، فاقد مشروعیت قانونی هستند و فعالیت در این شهرک‌ها به عنوان هم دستی در جنایت‌های جنگی محسوب می‌شود (Musa,2019:1).

۵-۶. نابرابری و تبعیض و خشونت

طی سنوات گذشته کابینه اسرائیل با ارائه تسهیلات و امتیازات ویژه به شهرک‌نشینان، تلاش نموده مشوق‌هایی برای جذب یهودیان سایر کشورها ارائه کرده و همچنین ساکنان داخل اسرائیلی را برای انتقال به شهرک‌ها تحریک و ترغیب نمایند. تا طرح توسعه شهرک‌ها و پروژه‌های سیاسی استمرار یابد. برخی از تسهیلات و امتیازات ویژه که از سوی کابینه اسرائیل برای مهاجران و شهرک‌نشینان ارائه می‌شود (btselem.org,2010:37) عبارتند از:

۱-۶-۵. مسکن

برای تعداد ۹۰ شهرک "مناطق اولویت ملی" حدود ۶۹ درصد از هزینه‌های خرید زمین در این شهرک‌ها توسط کابینه اسرائیل یارانه می‌گیرد و هزینه‌های توسعه زیرساخت‌ها مربوط به ساخت واحد جدید در این شهرک‌ها رایگان است. کمک‌های مالی کابینه تا ۹۷,۰۰۰ شیکل (۲۵,۰۰۰ دلار) نیز برای خریداران خانه در این جوامع در دسترس بوده و مزایای دیگر شامل شرایط وام مسکن ترجیحی و خدمات یارانه‌ای است.

۲-۶-۵. آموزش

مدارس شهرک‌ها نسبت به مدارس داخل اسرائیل میزان بودجه بالاتری دریافت می‌کنند. معلمان شهرک‌سازی نسبت به کسانی که در داخل اسرائیل کار می‌کنند حقوق بالاتری دریافت می‌کنند. آموزش رایگان در شهرک‌ها از ۳ سالگی آغاز می‌شود این در حالی است که در داخل اسرائیل از ۴ سالگی آغاز می‌شود. هزینه‌های حمل و نقل و آزمایشگاه دانشجویی برای فرزندان مهاجر همراه با یارانه می‌باشد و همچنین جوانان مهاجر در مراحل تصمیم‌گیری بورس دانشگاهی در اولویت قرار دارند.

۳-۶-۵. تجارت

اسرائیل تقریباً ۱۳ منطقه صنعتی در شهرک‌های کرانه باختری ایجاد کرده است. ساختمان این مناطق به شدت توسط کابینه یارانه می‌گیرند. هزینه‌های لیزینگ زمین در این مناطق به شدت یارانه‌ای است و به مشاغل شهرک‌ها دسترسی ترجیحی به کمک‌های تحقیقاتی، کمک به استخدام و معافیت مالیات بر درآمد داده می‌شود. شیوه‌های تجارت و کار در مناطق صنعتی حل و فصل تقریباً کنترل نشده است و سوء استفاده از حقوق کارگران فلسطینی از جمله انکار مزایا و کمبود هزینه‌ها روشی متداول است (whoprofits.org, 2018:1).

۴-۶-۵. رژیم‌های حقوقی جداگانه

اگرچه فلسطینی‌ها و شهرک‌نشینان مستقر در کرانه باختری در یک منطقه جغرافیایی زندگی می‌کنند، اما آنها تحت سیستم‌های حقوقی جداگانه و نابرابر زندگی می‌کنند. یک شهرک‌نشین اسرائیلی، از کلیه حقوقی که در قوانین مدنی و جزایی اسرائیل برخوردار می‌شود، ولی همسایه‌های فلسطینی آنها تابع قانون نظامی اسرائیل است (badil.org, 2017:1). برخی از این تفاوت‌ها و اختلافات بین این دو سیستم عبارتند از:

- شهرک‌نشین متهم و مجرم دستگیر شده در کرانه باختری باید ظرف ۲۴ ساعت به قاضی معرفی شود. یک فلسطینی که در کرانه باختری دستگیر شده را می‌تواند حداکثر تا ۸ روز بدون حضور در دادگاه نگه داشت. مدت بازداشت شهرک‌نشینان می‌تواند برای مدت زمان تا ۱۵ روز و در کل ۳۰ روز تمدید شود. ولی مدت بازداشت یک فلسطینی می‌تواند به مدت ۳۰ روز و در کل تا ۹۰ روز تمدید شود. به شهرک‌نشینان باید دسترسی فوری به مشاور حقوقی ارائه شود. ولی فلسطینی‌ها را می‌تواند تا ۹۰ روز از مشاوره حقوقی محروم نمایند.
- محدودیت‌های تبعیض آمیز: طبق اعلام دفتر هماهنگی امور بشردوستانه سازمان ملل، از سپتامبر ۲۰۱۲ حداقل ۵۴۲ مانع برای تردد فلسطینی‌ها در کرانه باختری وجود داشته که شامل موانع جاده، دروازه‌ها، پاسگاه‌ها، جاده‌های تفکیک شده و سایر موانع است (Ochaopt.org, 2012:1).
- دسترسی نابرابر به آب: رهبران صهیونیستی همواره سعی کرده‌اند با برقراری ارتباط مستقیم میان مشکلات آبی و مسائل امنیتی سرزمین‌های اشغالی، وابستگی عمیقی بین امنیت ملی و منابع آبی

در نزد اذهان مردمی در اسرائیل ایجاد کنند (Valigholizadeh,2019:87). به همین منظور اسرائیل تمام منابع آب در کرانه باختری را کنترل می‌کند و تصمیم می‌گیرد که چه مقدار آب به فلسطینی‌ها داده شود. به عنوان مثال ۹۰۰۰ شهرک‌نشین در دره اردن به تنهایی تا یک چهارم از کل آب مصرف شده فلسطینی‌ها در کرانه باختری را مصرف می‌کنند (Hrw.org,2010:1).

- محدودیت در ساختمان‌سازی و رشد اجتماع: از بیش از ۱۵۰ انجمن فلسطینی در منطقه C کرانه باختری، فقط ۱۸ طرح برنامه‌ریزی شهری دارند که از این تعداد فقط ۲ مورد با ورود ساکنان محلی تهیه شده است. تمام این طرح‌های برنامه‌ریزی ساخت و ساز را فقط در چند منطقه محدود می‌کنند، ساخت و ساز و یا نوسازی غیرقانونی است.
- خشونت آزار دهنده: در کشورها معمولاً قدرت یابی احزاب راست‌گرای افراطی همراه با افزایش پایگاه اجتماعی و قدرت سیاسی، بستر تشویق و تحریک شهروندان به اعمال خشونت را فراهم می‌کند (Romina,2020:40). با توجه به اینکه شهرک‌نشینان اکثراً جزو احزاب افراطی راست‌گرا هستند لذا تعداد حملات خشونت آمیز به فلسطینی‌ها و املاک آنها توسط شهرک‌نشینان به میزان قابل توجهی افزایش یافته است. این اقدامات شامل خراب‌کاری، سرقت اموال، دسترسی مسدود شده به زمین، تخریب محصولات زراعی، سوزاندن مزارع، قطع درختان زیتون، کشتن دام و حمله است (Ochaopt.org,2011:1).

۷-۵. اعتراف صهیونیست‌ها به نابودی اسرائیل

نابودی رژیم صهیونیستی موضوعی است که در حال حاضر مقامات صهیونیستی به آن اذعان دارند و در کنفرانس‌ها و جلسات داخلی به آن اشاره می‌کنند. هزینه‌های امنیتی و نظامی اسرائیل متأثر از شهرک‌ها چنان زیاد است که وزیر دارایی اسرائیل مخالفت خود را با انضمام شهرک‌ها در مناطق اشغالی به اسرائیل اعلام کرد و گفت: "در صورت اجرای این تصمیم امنیت اسرائیل را نمی‌توانیم تأمین کنیم، اقدامات یک جانبه در اسرائیل، صهیونیسم و رژیم کنونی را نابود خواهد کرد و این پایانی برای صهیونیسم خواهد بود (Lapid,2014:1). بر اساس نظرسنجی یک سازمان صهیونیستی به نام "موزه اراضی کتاب مقدس در قدس" که در آستانه سالروز "تخریب معبد موهوم" صورت گرفت، نسبت به نابودی کامل اسرائیل ابراز نگرانی کردند. این نظرسنجی

را در میان ۵۰۰ یهودی ۱۸ الی ۶۵ ساله برگزار کرد که نتایج آن نشان داد تقریباً ۴۲ درصد صهیونیست‌ها نسبت به نابودی کامل اسرائیل نگران و ۱۰ درصد به شدت نگران هستند (Channel 7, 2015:1). هم‌چنین بدلیل گسترش فقر در اسرائیل حدود سه میلیون و ۲۰۰ هزار نفر در اسرائیل در فقر بسر می‌برند که بیش از یک میلیون تن از آنان کودک هستند در مجموع از هشت میلیون و ۵۰۰ هزار نفر ساکنان سرزمین‌های اشغالی حدود یک چهارم آنان از مشکلات اقتصادی رنج می‌برند و بر اساس شاخص‌های مختلف زندگی زیر خط فقر قرار دارند (Aharonot, 2018:1). در حالی که شهرک‌نشینان از وفور نعمت و تسهیلات برخوردارند. ساکنان اسرائیل این تبعیض را روزمره مشاهده می‌کنند که بسترساز بحران نفوذ در اسرائیل است، در بحران نفوذ غالباً گروه‌های محروم جامعه دست به اغتشاش و تظاهرات خشونت‌آمیز می‌زنند، خشونت‌های شهری ممکن است به شکل سازمان‌یافته، مثل اعتصابات کارگری، تظاهرات ضددولتی، ترور و خراب‌کاری بروز کند. در چنین حالتی گروه‌های فراملی از جمله گروه‌های قومی، مذهبی، زبانی یا نژادی که تعلقات ملی و پیوندها را با دولت مرکزی سست می‌بینند، فرآیند واگرایانه‌ای را در پیش گرفته که ممکن است به استحاله ملی و تجزیه‌طلبی نیز منجر گردد (Baghbani, 2020:97). به اذعان اسرائیلی‌ها، جامعه داخلی اسرائیلی میان موافقان و مخالفان نتانیا هو دچار شکاف و چند پارگی شده است و این رژیم با گام‌های بزرگی به سوی جنگ داخلی حرکت می‌کند (Haaretz, 2020:1). از دید روزنامه هارتسص مأموریت اصلی شلدون آدلسون (سرمایه‌دار بزرگ صهیونیست) در کنگره جهانی یهودیان، آوردن یهودیان دیاسپورا به اسرائیل بود. وی معتقد بود که تورات نمی‌گوید اسرائیل باید دموکراتیک باشد". او با توسعه شهرک‌سازی هرگز سرنوشت خود را با سرنوشت جامعه داخل اسرائیل پیوند نداد، و صدمات زیادی به دموکراسی در اسرائیل وارد کرده است، وی کمک کرد تا بافت‌های اجتماعی در اینجا به مرز نابودی برسد، آدلسون مبالغه‌هنگفتی را به اهدافی اهدا کرد که باعث پیشرفت برنامه و چهره او و نتانیا هو شود ولی دموکراسی را در اسرائیل نابود کرد (Haaretz, 2021:1). در اکثر کابینه‌های اسرائیل شهرک‌نشینان وزارت خانه‌های مؤثر نظیر وزارت مسکن را در اختیار دارند و با توجه به نفوذی که در کابینه دارند ردیف بودجه توسعه شهرک‌ها را با اولویت دریافت می‌نمایند

که این خود منشأ و ریشه اصلی یکی از نگرانی‌های اجتماعی و اقتصادی ساکنان داخل اسرائیل است.

۶. تجزیه و تحلیل

۶-۱. شهرک‌سازی نوعی تله فضایی

شهرک‌های داخل کرانه باختری بصورت جزیره‌ای با تعدادی شهرک‌نشین تشکیل شده که به اجبار بدون هیچ غرابتی در فرهنگ، نژاد، ملیت، قومیت کنار هم جمع شده‌اند. آژانس یهود زندگی تعریف شده‌ای را برای آنها ترسیم کرده و انگیزه آن‌ها تأمین مسکن و تأمین زندگی‌شان و کسب ثروت است. برخی هم به انگیزه اعتقادی و ایدئولوژیکی صهیونیستی پا در این وادی اشغالی گذاشته‌اند. در هر صورت حضور این شهرک‌ها و شهرک‌نشینان در مناطق اشغالی کرانه باختری خود به عنوان تله فضایی برای جامعه داخل اسرائیل تبدیل شده است. بطوری‌که تجاوزهای مداوم به حقوق بشر، سیاست‌های توسعه‌طلبانه و نقض مکرر حقوق بین‌الملل در کرانه باختری نشأت گرفته از شهرک‌سازی‌ها و کارکرد شهرک‌نشینان که پیامدهای مختلفی را بر جامعه داخل اسرائیل تحمیل کرده، و با استمرار این سیاست‌ها گروه اندکی منافع کلانی را بصورت رانت تصاحب می‌نمایند ولی هزینه‌های متأثر از ابعاد داخلی و خارجی و عرصه بین‌المللی آن را جامعه اسرائیل می‌پردازند. در اسرائیل قدرت‌های مافیایی با رانت‌هایی که از طرف افراد بانفوذ در جامعه صهیونیستی و کابینه اسرائیل تحت عنوان تصرف غیرقانونی زمین و ساخت و ساز و توسعه شهرک‌سازی در کرانه باختری و تزریق جمعیت در آنها، در اختیارشان قرار می‌گیرد موجب قدرتمند شدن توان مالی و نفوذ شرکت‌های صنعتی و ساخت و ساز جریان مافیایی در داخل اسرائیل و برخی شرکت‌های غربی می‌شود. نتایج روند شهرک‌سازی طی دوره گذشته چنان عرصه امنیت ملی اسرائیل و جامعه داخل اسرائیل را تحت تاثیر خود قرار داده که اسرائیل را گرفتار یک تله فضایی نموده است بطوری‌که خسارت‌ها و هزینه اقدامات و کارکردهای این شهرک‌ها را در ابعاد سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، امنیتی و نظامی در عرصه داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی، جامعه ساکن داخل اسرائیل می‌پردازند؛ نظیر تعرض شهرک‌نشینان به محله شیخ جراح، از طرفی مطالبات و اقدامات روزمره شهرک‌نشینان همراه با

خشونت و آشوب بوده و سطوح امنیت ملی این رژیم را متزلزل نموده بطوری که از آن به عنوان تله فضایی یاد می شود که در شکل (۵) نشان داده شده است:

شکل (۵): مدل تله فضایی متأثر از شهرک سازی در داخل اسرائیل

۲-۶. پیامدهای تله فضایی شهرک سازی

قبل از سال ۲۰۰۰ شهرک ها در راستای سیاست های نظامی و تامین امنیت برای جامعه داخل اسرائیل قابل تعریف بود. در دوره ۲۰ ساله (۲۰۲۰-۲۰۰۰) شهرک سازی و شهرک نشینان نه تنها تأمین کننده امنیت اسرائیل نبوده بلکه با رفتارها و اقدامات خود باری ضد امنیتی بر دوش جامعه داخل اسرائیل شده است. کارکردهای ضد امنیتی شهرک سازی و شهرک نشینان و پیامدهای متأثر از آن در عرصه داخلی، خارجی روز به روز امنیت جامعه داخل اسرائیل را تضعیف و از درون دچار فروپاشی و نابودی قرار داده و نقشی هم چون تله فضایی را ایفا می نماید (جدول ۴). در ادامه به برخی از تهدیدات در عرصه داخلی و خارجی این تله فضایی اشاره شده است.

جدول (۴): پیامدهای داخلی و خارجی تله فضایی شهرک

پیامدهای تله فضایی شهرک سازی		ردیف
پیامدهای مادی و معنوی خارجی	پیامدهای مادی و معنوی داخلی	
فشارهای سیاسی و انزوای بین المللی	گسترش افراطی گرای مذهبی	۱
کاهش جایگاه و حمایت بین المللی	افزایش نرخ فقر و فلاکت	۲
صدور قطعه نامه های سازمان ملل بر علیه اسرائیل	گسترش فساد	۳

تبیین امنیتی شهرک‌سازی در کرانه باختری با رویکرد تله فضایی..... ۵۵

۴	سرقت و غصب اراضی توسط افراطی‌ها	عدم همراهی کشورهای متحد
۵	فرار سرمایه و عدم سرمایه‌گذاری	گسترش محکومیت‌های و فشار بین‌المللی
۶	افزایش مهاجرت معکوس	تحریم اقتصادی و فرهنگی
۷	کاهش مهاجرت به اسرائیل	مخالفت‌های بین‌المللی
۸	کاهش توان اقتصادی ساکنان اسرائیل	کاهش ضرب امنیت ملی و منافع ملی
۹	گسترش تنش‌های سیاسی	از بین رفتن پروژه سازش
۱۰	کاهش اعتماد عمومی به سیاستمداران	گسترش چالش روابط با آمریکا و اروپا
۱۱	برگزاری تظاهرات و اعتصابات	شکل‌گیری سازمانهای مردم‌نهاد
۱۲	افزایش بزه کاری و تعداد زندانیان	فعال شدن سازمان‌های حقوق بشری سازمان ملل
۱۳	تعطیلی شرکتهای اقتصادی در مناطق اشغالی	برگزاری تظاهرات و اعتراضات در کشورها
۱۴	اقدامات خشن نظیر ترور مقامات	تعرض به مراکز و مقامات اسرائیلی در خارج
۱۵	آسیب‌پذیری شهرک‌ها در حملات موشکی	پر هزینه بودن حمایت از اسرائیل در عرصه بین‌المللی
۱۶	کاهش درآمد جامعه صهیونیستی	تغییر سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا و اروپا
۱۷	گسترش فشارهای عصبی و روانی	گسترش انتقادات و نگرانی کشورها از اسرائیل
۱۸	افزایش اقدامات خود سر	لغو معافیت‌های اقتصادی سایر کشورها
۱۹	افزایش مطالبات شهرک‌نشینان	توقف مذاکرات سیاسی
۲۰	گسترش ناامنی در سراسر سرزمین‌های اشغالی	فعال شدن دادگاه‌های بین‌المللی
۲۱	شکل‌گیری کابینه‌های کوتاه مدت افراطی	عدم ثبات در منطقه
۲۲	افزایش نژاد پرستی	افزایش نفرت از شهرک‌نشینان در خارج
۲۳	تبعض در قوانین داخلی	ارتباط جنبش‌های اجتماعی داخل با جامعه صهیونیستی
۲۴	شکل‌گیری انتفاضه جدید	سلب تابعیت مضاعف شهرک‌نشینان
۲۵	افزایش خشونت و آزار	اجرای اقدامات تنبیهی
۲۶	افزایش قدرت شهرک‌نشینان	تهیه بانک اطلاعاتی لیست سیاه مراکز اقتصادی
۲۷	عدم اجرای قوانین و گسترش قوانین دینی	زنده نمودن قطعنامه‌های سازمان ملل علیه اسرائیل
۲۸	افزایش اقدامات تروریستی توسط شهرک‌نشینان	افزایش اعتراضات جنبش‌های اجتماعی بین‌المللی
۲۹	افزایش نفرت از شهرک‌نشینان در داخل	افزایش حساسیت به رفتار یهودیان در بین سایر ملت‌ها
۳۰	درجه بندی شهروندی بین مهاجران	پیگرد قانونی مقامات رژیم اسرائیل توسط دادگاه لاهه
۳۱	افزایش تظاهرات و بحران‌های داخلی	لغو همکاری‌ها و نشست‌های علمی و دانشگاهی
۳۲	گرانی ارائه خدمات رفاهی و شهری	تحریم شرکت‌های بین‌المللی ساختمانی حاضر در مناطق اشغالی
۳۳	گسترش تولید و توزیع مواد مخدر	افزایش دغدغه‌های امنیتی یهودیان در دنیا
۳۴	گسترش اقدامات ضد امنیتی	کاهش وابستگی یهودیان به اسرائیل و هویت اسرائیلی
۳۵	تضعیف امنیت داخلی	کاهش احساس تعلق به اسرائیل در بین جوانان
۳۶	برگزاری انتخابات متعدد و بی‌خاصیت	خسارت شدید اقتصادی

۳۷	افزایش خصومت بین احزاب سیاسی	بن بست امنیتی و سیاسی
۳۸	گسترش بد بینی به مقامات و سیاستمداران	افزایش نفرت و انزجار بین‌المللی
۳۹	افزایش تلفات نظامی متأثر از اجرای طرح‌ها	نقض گسترده و پایدار حقوق بشر
۴۰	تغییر انگیزه ساکنان سرزمین‌های اشغالی	گسترش جنبش جهانی تحریم، بایکوت، (BDS)

۷. نتیجه‌گیری

اسرائیل با استفاده از توان نظامی و حمایت‌های خارجی برخی قدرت‌ها، توانسته طی ۷۳ سال گذشته با اشغال مناطق فلسطینی شهرک‌هایی را ایجاد نموده و با مهاجرت دادن یهودیان از کشورهای مختلف زمینه استقرار آنها را در این مناطق فراهم نماید. شهرک‌نشینان که از گروه‌های مهاجرتی با ذهنیتی خاص و متفاوت از ساکنان داخل اسرائیل در سرزمین کرانه باختری ساکن شده‌اند که بر اساس رهیافت و راهبرد تأمین امنیت اسرائیل پایه‌گذاری شده‌اند، ولی گسترش شهرک‌ها به مرور بی‌ثباتی را به عنوان برجسته‌ترین ویژگی نظام سیاسی اسرائیل تبدیل نموده است. وضعیت شکننده جغرافیای ژئوپلیتیکی سرزمین کرانه باختری، بحران‌های متعدد در نظام حکومتی و جامعه اسرائیل باعث پیچیدگی این موضوع شده است.

افزایش تعداد شهرک‌ها و جمعیت شهرک‌نشینان از سال ۲۰۰۰ میلادی (طی ۲۰ سال گذشته) باعث توسعه قلمرو و افزایش فضای حیاتی شهرک‌ها در کرانه باختری شده است. شهرک‌نشینان با کارکرد مادی و معنوی حضور موثری در ساختار قدرت اسرائیل کسب کرده و وزن ژئوپلیتیکی خود را ارتقاء بخشیده‌اند و به عنوان بازیگر اصلی در عرصه داخلی و بین‌المللی اسرائیل نقش ایفا می‌نمایند، بطوریکه با جهت‌دهی آرا در انتخابات اسرائیل منافع خود را بر جامعه داخل اسرائیل تحمیل می‌کنند این روند موجب شده هزینه‌های بخش عمده‌ای از مطالبات و زیاده‌خواهی شهرک‌ها را سایر ساکنان جامعه اسرائیل در عرصه داخلی و خارجی تأمین و پرداخت کنند. از طرفی با وجود شکاف‌ها و اختلافات گسترده‌ای که میان یهودیان مذهبی و یهودیان سکولار، یهودیان سیاه و سفید، یهودیان راست‌گرا و چپ‌گرا، یهودیان اشکنازی (غربی) و سفاردی (شرقی) وجود دارد این ناهمگونی‌ها در قالب قومیت‌ها، فرهنگ‌ها و نگرش‌های مختلف مذهبی تجلی پیدا کرده و به شکاف‌های اجتماعی عمیق‌تر منجر شده که با استمرار و

توسعه شهرک‌ها، جامعه اسرائیل تمام فرصت‌ها برای صلح را از دست داده و عملاً دامن‌گیر معضلات شهرک‌سازی و نژاد پرستی در داخل خود شده‌اند. همچنین ساکنان داخل اسرائیل آن اندازه که توسط شهرک‌ها در راستای تأمین امنیت ملی خود آسیب می‌بینند و هزینه می‌پردازند قابل مقایسه با عملکرد گروه‌های فلسطینی‌ها در کرانه باختری نیست، و این حاصل شکست سیاست‌های گسترش شهرک‌سازی توسط کابینه اسرائیل در طی دوره گذشته می‌باشد. ابعاد مادی و معنوی پیامدهای متأثر از کارکردی شهرک‌ها چنان بر امنیت ملی رژیم اسرائیل سایه افکنده که ساکنان داخل اسرائیل هیچ آینده روشنی را در ابعاد اقتصادی و سیاسی برای خود نمی‌بینند و خود را قربانی سیاست‌های شهرک‌سازی احساس می‌کنند. یافته‌های موجود نشان می‌دهد که پیامدهای شهرک‌سازی از سال ۲۰۰۰ به بعد امنیت اسرائیل را در ابعاد مختلف تهدید کرده و با روند موجود از سال ۲۰۲۱ به فراخور مسئله‌های جدید متأثر از کارکرد شهرک‌نشینان نظیر تعرض به مناطق مختلف کرانه، بستر ساز بحران‌های امنیتی در عرصه جهانی علیه رژیم اسرائیل خواهد بود که مؤید گرفتار شدن این رژیم در تله فضایی خود ساخته به نام شهرک‌سازی می‌باشد.

۸. قدردانی

با توجه به اینکه مقاله مستخرج از رساله دکتری می‌باشد، لذا نویسندگان از حمایت‌های مادی و معنوی معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز و همه کسانی که در نگارش مقاله حاضر با نظرات سازنده و اصلاحی خود بر غنای آن افزوده‌اند، کمال تشکر را دارند.

References

1. Aharonot, Y (2018). Poverty Report in Israel, Israeli Latte Charitable Foundation, dated 2018.
2. Aharonot, Y (2015). 55% increase in the population of settlers during Netanyahu's term as Prime Minister, dated 2015.
3. Al-Messiri, A.W (2004). The Knowledge District, Jews, Judaism and Zionism, translated by Mohammad Reza Fazili, Tehran: safir.
4. Al- shargh. A.O (2019). Netanyahu: If I win the election, I will attach parts of the West Bank, dated 2019.
5. Al-Amour, S (2019). Missing Israeli Identity, Interview with Middle East News, dated 2019.
6. Al-Suhaili, N (2007). Demographic Changes in Palestine, Samed Al-Eqtasadi, Amman, No. 120. **[In Persian]**
7. Ardan, G (2018). Report of the National Office for the Defense of the Land and Resistance against Settlements in Ramallah, Palestine Al-Youm News Agency 2018.
8. Athari, K (2015). Round table rent rent in Tehran, economist and housing expert, 2015. **[In Persian]**
9. Athari, K (2016). Meeting "Marginalists: Immigrants or the Oppressed, Online Architecture Website, 2016. **[In Persian]**
10. Baghbani, Gh.R (2020). Explaining the Social Crisis Management Model with a Security Approach, Geopolitics Quarterly, Year 16, No.2. **[In Persian]**
11. Bastami, H (1997). Except for the State of Israel and the Theory Except for the Ethnic, Al-Arab Strategic Thought, Beirut: University of Beirut.
12. Bozan, B; Weaver, E (2007). A New Framework for Security Analysis, Translation, Alireza Tayeb, Tehran: Institute for Strategic Studies. **[In Persian]**
13. Brick, I (2018). Zionists confess to manpower crisis in the army of this regime, Palestine news site 2018.
14. Buzan, W; wild. D (1998). " security: Anew framework for Analysis".
15. Channel 7 of Israel Television, J (2015). Half of the Zionists are worried about the complete destruction of the occupying regime of Quds, dated 2015.
16. Domb, Y (2016). More French Jews converting to Islam, israelnational - news.com/News.
17. Diana, M (2014). From spaces of exception to 'campscape': Palestinian refugee.
18. Ezzati, E (2001). Geopolitics in the 21st Century, Tehran: Samat Publications. **[In Persian]**
19. Friedman, T (2019). Why Arab countries get stuck in the deal of the century, The New York Times, dated 2019.

20. Fundamental Rights Report (2017). European Union Agency for Fundamental Rights. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
21. Haaretz (2019). Netanyahu: Israel has every right to annex Jordan to its territory, dated 2018.
22. Haaretz (2021). The man who changed the face of the press in Israel died without having time to testify in the 2000 case, 2021-1-14
23. <http://www.badil.org/en/youth-education-a-activation-project/item/1695-art-7>.
24. http://www.btselem.org/download/201007_by_hook_and_by_crook_eng.pdf.
25. <https://www.independentpersian.com/node/18541/>.
26. <https://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/217843>.
27. <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-un-releases-blacklist-of-11-2-companies-with-ties-to-israeli-west-bank-settlements-1.8527502>.
28. [https://www.haaretz.co.il\(2020\)/opinions/1.9218947](https://www.haaretz.co.il(2020)/opinions/1.9218947).
29. <https://www.haaretz.co.il/news/law/.premium.HIGHLIGHT-1.9445439-2021-1-14>.
30. <https://www.hrw.org/publications/News/2010>(Human Rights Watch).
31. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_movement_and_access_report_september_2012_english.pdf.
32. <http://www.palpedia.maarefefelestin.com/index.php>.
33. <https://whoprofits.org/reports/company/bnei-eli-etkes-surveying-and-engineering-instruments-ltd/>.
34. <https://www.cbs.gov.il/he/Pages/default.aspx>.
35. <https://www.idf.il>.
36. <https://www.ochaopt.org/content/israeli-settler-violence-west-bank-november-2011>.
37. <https://www.israelhayom.com/opinions/a-toast-to-mike-pompeo/>.
38. Jaris, S (2002). Zionist Structures, translated by Qabs Saffron, Tehran: Publications of the Office of Political and International Studies of the Ministry of Foreign Affairs. **[In Persian]**
39. Jokar, M (2020). A Study of the Role of Regional Powers in Shaping the Middle East Security Order (2003-2011), Geopolitics Quarterly, Year 16, No. 3. **[In Persian]**
40. Khani, A. A (2004). National Security Theories, An Introduction to the Planning of the National Security Doctrine (1), Tehran: Abrar Contemporary International Cultural Studies and Research Institute, Tehran . **[In Persian]**
41. Kohn, S (2021). [israelhayom.com/opinions/a-toast-to-mike-pompeo](https://www.israelhayom.com/opinions/a-toast-to-mike-pompeo) 01-24-2021.

42. Landau, N (2020). Listed companies with business ties to West Bank settlements / haaretz.
43. Lapid, A. Y (2014). Lapid's opposition to the annexation of Palestinian lands to Israel, Palestine Information Center, dated 2014. **[In Persian]**
44. Maroof, A (1995). The Palestinian Authority and the Jewish Settlements, translated by Farzad Mamdouhi, Tehran: Information 1995. **[In Persian]**
45. Millshtein, A (1981). The Settlement Strategy from the Beginning of Zionism to the Establishment of the Government "Tel Aviv, Beirut: Pirzit University Press. **[In Persian]**
46. Mousavi, S.A (2014). Settlement Strategy and Its Impact on the Sustainable Security of the Zionist Regime, Palestine Quarterly, No. 22, Tehran: Neda Institute. **[In Persian]**
47. Musa, K (2019). Investing in ghettos is a war crime, The Arab Independent, dated 9/4/2019.
48. Qara Beigi, M (2018). Evasion Theory (Explanation of Divergence in Socio-Political Systems), Geopolitics Quarterly, Year 14, No 3. **[In Persian]**
49. Romina, E (2020). Political Reflections of International Migration from the Middle East to Europe, Geopolitics Quarterly, Year 16, No. 3. **[In Persian]**
50. Rusta, M (2016). Round urbanization of rent in Tehran,, member of the board of directors of the parent company of Iran Urban Development and Improvement, 2016. **[In Persian]**
51. Separate and Unequal: Israel's Discriminatory Treatment of Palestinians in the Occupied Palestinian Territories", Human Rights Watch, (2010).
52. Sheikhi, M (2015).. Rental roundtable in Tehran, urban planner and Fardin Yazdani, housing expert, 2015. **[In Persian]**
53. Valigholizadeh, A (1398). Explaining the political-geopolitical role of water in the existence of Israel, Geopolitics Quarterly, Year 15, No 1.